

RAKKESTAD KOMMUNE ADMINISTRASJON
Postboks 264
1891 RAKKESTAD

Saksbehandler, innvalgstelefon
Irene Tronrud,

Tilbakemelding på egenkontrollrapport for avløpssektoren for rapporteringsåret 2025 - Rakkestad kommune

Rakkestad kommune har alvorlig avvik fra krav i tillatelsen i rapporteringsåret 2025. Dette skyldes at Bodal avløpsrenseanlegg har gjentakende brudd på fosforrensekravet og sekundærrensekravet.

Så lenge Bodal avløpsrenseanlegg ikke drives i tråd med tillatelse gitt i eller i medhold av lov, er nye tilknytninger av private abonnenter, eller avtale om økte påslipp fra bedrifter til avløpsrenseanlegget, regnet som forsettlig brudd på tillatelse og forurensningsloven § 7.

Kommunen rapporterer at dere mellomlager behandlet slam, på eget lager på avløpsrenseanlegget. Gjeldende utslippstillatelse omfatter ikke slik mellomlagring.

Vi tar egenkontrollrapporten og årsrapporten for rapporteringsåret 2025 til etterretning.

Rakkestad kommune skal betale et gebyr på 10 600 kroner for vårt arbeid med egenkontrollrapportene. Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Rapporteringsskjema for 2026 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2027.

Vi viser til egenkontrollrapporter og årsrapport for Bodal avløpsrenseanlegg med tilhørende avløpsnett og Rakkestad slambehandlingsanlegg.

Avløpsnett til Bodal avløpsrenseanlegg

Rakkestad kommune har rapportert at avløpsnettet til Bodal avløpsrenseanlegg 17 installerte nødoverløp og ingen regnvannsoverløp. Dere har beregnet at 841 m³ urensset avløpsvann og 3,6 kg fosfor ble sluppet ut i Rakkestadelva ved overløp på avløpsnettet i 2025. Statsforvalteren bemerker at disse tallene ikke samsvarer med tall rapportert i Altinn. Her oppgis det at 400 m³ urensset avløpsvann og 1,7 kg fosfor ble sluppet ut i Rakkestadelva ved overløp på avløpsnettet i 2025. Kommunen må neste år rapportere slik at dataene samsvarer i Altinn og skjemaet for årsrapportering.

Utslipp av urensset avløpsvann via avløpsnettet er redusert sammenliknet med 2024, hvor dere beregnet at 9 165 m³ urensset avløpsvann og 9,165 kg fosfor gikk i overløp. Rakkestad kommune opplyser om at dere har gjennomført flere saneringstiltak på avløpsnettet i 2025. Tiltakene er et ledd i arbeidet med oppfølging av tiltaksplanen for Bodal avløpsanlegg, som Statsforvalteren vedtok 06.09.2023.

Dere rapporterer at det er 4 374 innbyggere og ingen fritidsboliger tilknyttet avløpsnettet i 2025. Dere rapporterer videre om at det er tilknyttet 9 ytterligere abonnenter i løpet av 2025. Vi minner om at så lenge Bodal avløpsrenseanlegg ikke drives i tråd med tillatelse gitt i eller i medhold av lov, er nye tilknytninger av private abonnenter, eller avtale om økte påslipp fra bedrifter til avløpsrenseanlegget, regnet som forsettlig brudd på tillatelsen. Selv om kommunen har koplet på et begrenset antall abonnenter, er dette fortsatt å regne som en økning i ulovlig forurensning som er et brudd på forurensningsloven § 7. At kommunen fortsetter å tilknytte nye abonnenter til tross for gjentatte påpekninger av at dette er ulovlig jf. forurensningsregelverket, anser vi som et avvik.

I skjemaet for årsrapportering opplyser kommunen om at avløpsnettets virkningsgrad i 2025 er beregnet til 99,4 %. Vi registrerer at kommunen kun har tatt hensyn til utslipp via overløp i beregningene sine. Vi minner om at alt avløpsvann som går tapt fra avløpsnettet skal inngå i beregningene av virkningsgrad. Kommunen må derfor ha en formening om hvor mye avløpsvann som slippes ut via lekkasjer og andre feil på avløpsnettet. Utslipp fra overløp ved selve renseanlegget skal ikke inngå i avløpsnettets virkningsgrad.

Det rapporteres videre om at ca. 0,17 % av tettbebyggelsens totale tilførte vannmengde har blitt sluppet ut via driftsoverløp i 2025.

Statsforvalteren gjør oppmerksom på at det i nye tillatelser stilles krav til dokumentasjon av virkningsgrad for avløpsnettet, samt at utslipp på grunn av feil på avløpsnettet, stans i pumpestasjoner og liknende ikke skal redusere virkningsgraden i avløpsnettet med mer enn 5 %, og deretter 3 % etter en viss tid. Videre stilles det krav til at den samlede mengden utslipp via driftsoverløp over året ikke skal være over 2 %.

I årets rapporteringsskjema har Statsforvalteren inkludert spørsmål om beregnet/estimert virkningsgrad og vannmengde sluppet ut via driftsoverløp. Det finnes per i dag ingen standard metode for å beregne virkningsgrad. Vi bruker derfor årets rapportering til å samle inn data for å få bedre oversikt over omfanget av overløpsutslipp og lekkasjer, samt vurdere om kommunene kan beregne virkningsgrad på en nyttig måte. Kravet til andel driftsoverløp skal bidra til å redusere bruk av overløp og stimulere til oppgradering av ledningsnett. I første omgang brukes også rapporteringen til å kartlegge hvor stor del av overløpene som er driftsoverløp i regionen. Siden dette er en innledende kartlegging, vil det ikke bli gitt avvik for eventuelle brudd på kravene i årets tilbakemelding. Det kan imidlertid bli aktuelt med strengere oppfølging i neste års rapportering.

Bodal avløpsrenseanlegg

Det er for 2025 rapportert at Bodal avløpsrenseanlegg har mottatt og behandlet 494 769 m³ avløpsvann og at 2 381 m³ har gått i overløp ved avløpsrenseanlegget. Avløpsvannet i overløp utgjør 0,48 % av alt vann inn til avløpsrenseanlegget. Mengden avløpsvann mottatt og behandlet ved anlegget i 2025 er mye mindre enn mengde rapportert i 2024, hvor anlegget behandlet 739 521 m³ avløpsvann og 26 358 m³ gikk i overløp ved avløpsrenseanlegget. Dette er en reduksjon på

33 % i mottatt vannmengde, og 90 % reduksjon i mengde overløp ved anlegget.

Dere har oppgitt at Bodal avløpsrenseanlegg har en dimensjonerende kapasitet for organisk stoff på 30 000 pe (BOF₅). Videre har dere rapportert at den målte maksukebelastningen i 2025 er 17 271 pe (BOF₅). Dette samsvarer godt med vår utregning basert på enkeltprøve for største tilførsel av BOF₅ til avløpsrenseanlegget, datert 12.12.2025.

Det er for 2025 beregnet at Bodal avløpsrenseanlegg har en renseeffekt for fosfor på 91,69 %. Dette er et avvik fra rensekrevet i tillatelsen på 93 %. Siden Bodal avløpsrenseanlegg også har hatt brudd på fosforrensekrevet foregående år, regnes avviket som alvorlig. Vi registrerer at renseanlegget ikke har klart rensekrevet for fosfor på 93 % siden det trådte i kraft 01.01.2018.

Bodal avløpsrenseanlegg klarer ikke sekundærrensekrevet. Dette skyldes at det er én prøve for BOF₅, datert 06.11.2025, som overskrider rensekravene med 100 %. Det vil si at renseeffekten er lavere enn 70 % og at utslippskonsentrasjonen er over 50 mg O₂/l. En slik 100 %-overskridelse er å regne som et avvik fra sekundærrensekrevet i seg selv. Brudd på sekundærrensekrevet regnes som alvorlig, da avviket er gjentakende fra 2024.

Kommunen skriver at det er industripåslipp og innlekking av fremmedvann som gjør at Bodal renseanlegg har problemer med å overholde rensekravene. Kommunen opplyser om at anlegget fortsatt får utypiske påslipp fra industri enkelte dager, og at dette medfører stor belastning på biotrinnet. Kommunen skriver videre at dere har løpende dialog med industrien om disse hendelsene.

Rakkestad slambehandlingsanlegg

Rakkestad slambehandlingsanlegg har i 2025 mottatt og behandlet 187,1 tonn avløpsslam (TS). Dette er en liten reduksjon fra 2024 da det ble mottatt og behandlet 202,8 tonn avløpsslam (TS). Anleggets kapasitet er oppgitt til å være 250 tonn TS/år. Dere har rapportert at 101 tonn avløpsslam ble disponert til jordbruksarealer, men oppgir at 82 tonn ble utnyttet til varme, drivstoff etc., mens 5 tonn ble lagt på eget lager. De resterende massene (ca. 4 tonn) ble faklet.

Dere har rapportert at det i 2025 ble produsert 77 885 normalkubikkmeter biogass, hvorav 3 894 normalkubikkmeter ble faklet og 73 991 normalkubikkmeter gikk til interne formål. Analyseverdier for 96 tonn av slammet ligger under grenseverdien for tungmetaller for disponering av slam på jordbruks- og grøntareal (kvalitetsklasse 0, I eller II). Dere oppgir videre at 5 tonn av slammet har kvalitetsklasse III og ikke kan brukes til jordbruk, og at dette derfor er lagt på eget lager i påvente av videre behandling. Statsforvalteren understreker at slik mellomlagring av behandlet avløpsslam ikke er regulert i dagens utslippstillatelse (*Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Rakkestad kommune*, datert 03.09.2007). Dette er derfor et avvik.

Statsforvalteren påpeker at den rapporterte mengden disponert bioavfall på jordbruksarealer (101 tonn) ikke samsvarer med den rapporterte mengden slam klassifisert i kvalitetsklasse 0, I eller II til jordbruk (96 tonn). Kommunen må rapportere riktig ved neste års rapportering.

Aktiviteten ved biogassanlegget er uregulert i dag, men utslippssøknaden nevnt over, inneholder også søknad knyttet til driften av biogassanlegget.

Tilbakemelding på resipientovervåkingsrapport

Rakkestad kommune har krav i sin utslippstillatelse om at kommunen skal bidra forholdsmessig til en eventuell miljøovervåking av Glommavassdraget nedstrøms avløpsanlegget. Kommunen rapporterer om at dere gjennomfører årlige bekkeprøver av resipienter som kan være påvirket av overløp, i samarbeid med Driftsassistansen i Viken. Data fra resipientovervåkingen lastes opp i Vannmiljø av Driftsassistansen i Viken og vannområde Glomma sør.

Vi oppfordrer kommunen til å registrere overvåkingsdata i databasen Vannmiljø (<http://vannmiljo.miljodirektoratet.no/>) innen 1. mars året etter at undersøkelsene er gjennomført. Data rapporteres på Vannmiljø's importformat. Importmal og oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Vannmiljø's kodeverk finnes på <http://vannmiljokoder.miljodirektoratet.no>.

Til informasjon så stiller Statsforvalteren våre nye tillatelser, krav om at vurdering av resultatene fra resipientundersøkelser etter vannforskriften skal sendes Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus innen 1. mars året etter at undersøkelsen er gjennomført, som del av årsrapportering. Resultatene skal vurderes etter det til enhver tid gjeldende klassifiseringssystem for vann, gitt i vannforskriften og veiledningsmateriell til forskriften.

Andre forhold

Statsforvalteren følger opp kommunen gjennom egen forpliktende tiltaksplan for avløpssektoren. Planen ble vedtatt 06.09.2023, og kommunen informerer om at gjennomføringen av tiltaksplanen har høyeste prioritet. I 2025 har kommunen gjennomført flere av tiltakene i planen.

Statsforvalteren mottok 30.04.2024 søknad om utslippstillatelse for Bodal renseanlegg. Søknaden behandles i egen sak (saksnr. 2022/3956).

Konklusjon

Rakkestad kommune har alvorlig avvik fra krav i utslippstillatelsen i rapporteringsåret 2025. Dette skyldes at anlegget har gjentakende brudd på fosforrensekravet. Anlegget har også gjentakende avvik fra sekundærrensekravet.

Vi ser at det er tilknyttet nye abonnenter i løpet av rapporteringsåret, til tross for at vi har formidlet gjentatte ganger tidligere at så lenge Bodal avløpsrenseanlegg ikke drives i tråd med tillatelse gitt i eller i medhold av lov, er nye tilknytninger av private abonnenter, eller avtale om økte påslipp fra bedrifter til avløpsrenseanlegget, regnet som forsettlig brudd på tillatelsen. Vi anser dette som et avvik.

Kommunen rapporterer at dere mellomlagrer behandlet slam, på eget lager på avløpsrenseanlegget. Gjeldende tillatelse omfatter ikke mellomlagring av slam ved avløpsrenseanlegget, dette er et avvik. Gjeldende tillatelse omfatter heller ikke drift av biogassanlegget, men dette er omsøkt i den innsendte søknaden om ny utslippstillatelse.

Statsforvalteren følger opp kommunen via egen tiltaksplan for avløpssektoren. Vi vil minne om at en tiltaksplan bare er et virkemiddel for at kommunen skal kunne drive i tråd med vilkår i tillatelsen. Det vil si at det er virkningen av tiltakene som er viktig. Det er kommunen selv som må sørge for at riktige og nødvendige tiltak gjennomføres.

Utover de ovennevnte kommentarene tar vi egenkontrollrapportene og årsrapporten for 2025 til etterretning.

For oppdatert informasjon om rapporteringskrav og metode viser vi til veileder for egenkontrollrapporteringen for avløp, som er tilgjengelig på:

<https://www.miljodirektoratet.no/skjema/avlop-rapportering/>

Veileder for egenkontrollrapportering for bioavfall og slam er tilgjengelig på:

<https://www.miljodirektoratet.no/skjema/bioavfall-slam-rapportering/>

Rapporteringsskjema for 2026 vil være tilgjengelig for utfylling via Altinn fra februar 2027. Vi minner om at årsrapportering til Statsforvalteren skal legges som vedlegg i Altinn. Skjema for årsrapportering heter «Avløp – årlig rapportering» og finnes i vårt skjemabibliotek:

[Skjema og tjenester | Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus](#)

Egenkontrollrapportens data om årlige utslipp for avløpsrenseanlegg vil bli lagt ut på nettstedet Norske Utslipp i juni 2026. Se <https://www.norskeutslipp.no/no/Avlopsanlegg/?SectorID=100>

Gebyr for saksbehandlingen

Vi gjør oppmerksom på at det vil bli krevd gebyr for saksbehandling av egenkontrollrapportene, med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-5 *Gebyr for arbeid med egenkontrollrapporter*, som ble tatt inn i forskriften i 2023. Gebyret er på 5 300 kroner per egenkontrollrapport. For Rakkestad kommune er det i dette brevet gitt en samlet tilbakemelding på to egenkontrollrapporter. Gebyret vil derfor utgjøre 10 600 kroner.

Miljødirektoratet ettersender faktura.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Irene Tronrud
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Kommunedirektør Tove Kreppen Jørgensen